

Otevřená výzva senátorkám a senátorům Senátu Parlamentu České republiky

Zastavte útok na samotný základ demokracie

Vážená paní senátorko, vážený pane senátore,

s hlubokým znepokojením sledujeme projednávání návrhu novely zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, na půdě Senátu PČR (senátní tisk č. 284).

Návrh obsahuje řadu velice problematických změn, které ve svém důsledku mohou vést k omezení přístupu veřejnosti k informacím (viz např. návrh ustanovení § 2b apod.). Již jen proto doporučujeme, aby byl důsledně projednán, a to s přihlédnutím ke všem (i třeba jen nezamýšleným) negativním dopadům do transparentnosti výkonu veřejné moci.

Za zcela skandální však považujeme bod 24 předmětného návrhu, který zní takto:

„§ 11a

*(1) Povinný subjekt **může odmítnout žádost** nebo její část do sedmi dnů ode dne jejího přijetí, pokud lze ve vztahu k ní dovést, že cílem žadatele je způsobit*

*a) **nátlak na fyzickou osobu, jíž se týkají požadované informace, pokud nejde o informace podle § 8a odst. 2, nebo***

b) **nepřiměřenou zátěž povinného subjektu**; za způsobení nepřiměřené zátěže se považuje také podávání žádostí o informace u většího počtu povinných subjektů bez zjevné obsahové souvislosti požadovaných informací,

a to zpravidla v reakci na předcházející postup povinného subjektu vůči žadateli nebo na vztah s fyzickou osobou uvedenou v písmenu a).

(2) *Rozsah požadovaných informací nebo počet podaných žádostí není bez dalšího důvodem pro odmítnutí žádosti podle odstavce 1“*

Tímto ustanovením získají tzv. povinné subjekty jedinečný **nástroj pro odmítnutí poskytnout jakoukoliv informaci**. Dojde tak k faktickému **odstranění možnosti veřejné kontroly nad výkonem státní moci** ze strany občanů České republiky.

Jako právníci s dlouholetou praxí jsme přesvědčeni, že **schválení této novely bude představovat popření práva na informace, zaručeného čl. 17 Listiny základních práv a svobod, jakož i samotných základů demokratického právního státu. Jsme přesvědčeni, že tím dojde rovněž ke kolizi s čl. 9 odst. 2 Ústavy ČR („Změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná.“)**.

Ačkoliv je nám jasné, že zastánci tohoto návrhu se mohou snažit argumentovat tím, že právo na informace může být zneužíváno, ani to nesmí být důvodem pro omezení základního nástroje, který mají občané již téměř 23 let k dispozici pro účely dohledu nad činností jejich úředníků.

Může nás jakkoliv mrzet, že se úředníci musí zabývat někdy (zdánlivě či fakticky) šikanózními žádostmi. I to je však úlohou těch, kteří vykonávají veřejnou moc, tedy moc, svěřenou jim občany České republiky. Pokud by navíc měli autoři návrhu alespoň základní znalosti práva (nebo podporu právních expertů), nesporně by zjistili, že tzv. zjevné zneužití práva nepožívá soudní ochrany.

Je povinností představitelů státní moci snášet kontrolu veřejnosti. A je zcela nepřipustné tuto kontrolu omezovat. Vezměte, prosím, v úvahu, že žadatelé o informaci jsou zejména voliči, tedy ti, jejichž jménem vykonáváte své funkce. Není možné tento mandát zneužít a obrátit proti občanům, kteří jsou, ve smyslu čl. 2 odst. 1 Ústavy ČR, zdrojem veškeré státní moci.

Důrazně Vás vyzýváme, abyste novelu v tomto znění odmítli a abyste celý návrh zákona podrobili opravdu široké veřejné diskusi. Jsme připraveni se jí aktivně zúčastnit.

Dovolujeme si rovněž upozornit, že omezování ústavního práva občanů na informace, zejména v této složité době, má i významný politicko-společenský aspekt. Jsme přesvědčeni, že zásah do tohoto základu demokracie může vyvolat velice negativní reakci části veřejnosti. A to je jistě něco, co si nikdo z nás nepřeje.

Závěrem podotýkáme, že zákon o svobodném přístupu k informacím existuje již téměř 23 let. Během této doby nebyl nikdy novelizován takto zásadním, omezujícím, způsobem. Důvodem nebylo to, že by občané svého práva na informace dříve

nevyužívali. Důvodem bylo, že státní moc se dosud nikdy nezdráhala podrobit kontrole tak neurvale, jak to činí v poslední době. V období, kdy nejen v oblasti veřejné kontroly stále více zaznamenáváme tendence ústupu od demokracie směrem k totalitarismu.

Chcete-li, aby byl Senát PČR vnímán jako vrcholný orgán, jehož hlavní úlohou je ochrana ústavnosti, pak považujeme za skutečně nezbytné zabránit tomu, aby byl zneužit k jejímu potlačení. Ve prospěch vlády, zcela proti právům a zájmům občanů České republiky.

S úctou

Pro Libertate – Institut práva a občanských svobod, z.s.

JUDr. Tomáš Nielsen, předseda

členové Institut Pro Libertate:

- JUDr. Tomáš Nielsen, předseda
- Mgr. Ondřej Svoboda, místopředseda
- JUDr. Petr Vacek, zakládající člen
- Mgr. Vladimír Mrkvička, zakládající člen
- Mgr. Lenka Trkalová, zakládající členka
- Mgr. Jana Zwyrtek Hamplová, členka
- Mgr. Irena Kolárová, členka
- Mgr. Marcela Valtrová, členka
- Mgr. Anna Zimová, členka

V Praze dne 27. 7. 2022